

A éghajlatváltozás elleni intézkedésekben rejlő gazdasági lehetőségek

Pásztor János

éghajlatváltozásért felelős főtitkár-helyettes
Egyesült Nemzetek Szervezete, New York, USA

Célok:

- A közönséget megihletni a gazdasági és éghajlati célok együttes elérésének lehetőségével
- Hangsúlyozni az éghajlatváltozás és a gazdasági növekedés közötti szoros kapcsolatot Magyarországon
- A 2015. évi nemzetközi éghajlatváltozásról szóló megállapodás gazdasági alátámasztása

Legfontosabb üzenetek:

- (1) A éghajlatváltozás óriási kockázatokat jelent a gazdasági növekedés és a fejlődés számára, de ezekkel a veszélyekkel csak akkor foglalkoznak érdemben, ha a megoldások egyben gazdasági célokat is elérnek - növekedést, munkahelyteremtést, a szegénység csökkentését, energiabiztonságot, élelmiszerbiztonságot, életminőséget és alkalmazkodást;
- (2) A gazdasági és éghajlatvédelmi célok együttes elérése nem csak megvalósítható, hanem meg is valósul. Amire összpontosítani kell, az a beruházások finanszírozása, az innováció ösztönzése, a fiskális politika, stb.
- (3) Alapvető gazdasági meglátás, hogy szükség van a befektetők várakozásainak alakítására - csökkenti a tőke költséget és növeli a nyereséget; ezért van szükség a 2015. évi párizsi nemzetközi megállapodásra. A világnak meg kell választania gazdasági jövőjét.

1. rész (A tudomány és a kormányközi reakció)

1. Az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) megerősítette, hogy az éghajlatváltozás milyen károkat okoz. Legutóbbi nagy jelentőségű az, Ötödik értékelő jelentést a közelmúltban hozták nyilvánosságra.
2. A tavalyi év, 2014, volt az eddigi legforróbb év; a 15 legforróbb év közül 14 ebben az évszázadban volt. A levegőben lévő üvegházhatású gázok legalább 800 ezer év óta most vannak a legmagasabb szinten.
3. Valamennyi kontinens érintett, a világ legerősebb viharai csaptak le a Fülöp szigetekre és a valaha látott legszélesebb tornádó pusztított az Egyesült Államokban, extrém szárazság fojtogatta Közép-Afrikát, Brazíliát és

Ausztráliát és hatalmas áradások sorozata öntötte el Pakisztánt. A lényeg nem az, hogy ezeket a szörnyű eseményeket a éghajlatváltozás okozta-e. A lényeg az, hogy a éghajlatváltozás ilyen lesz, és egyre több az ilyenekből.

4. Legtöbbünk számára kevésbé látható, de ezzel együtt riasztó és súlyos a sarkvidéki régió helyzete - nem szabad elfelejtenünk, hogy itt a hőmérsékletemelkedés többnyire kétszerese a globális átlagnak, melynek folytán folyamatosan csökken a jégtakaró és annak volumene. És folytathatnám sok-sok példával szerte a világról. A lényeg az, hogy ezek a hatások már nem előrejelzések, hanem valódiak és mérhetőek.
5. Magyarországot – földrajzi jellemzői folytán – különösen súlyosan érinti majd a várható éghajlatváltozás. **Ez különösen az ország már most is hátrányos helyzetű régióit érinti majd.** Különösen a mezőgazdaságban várhatók hosszabb száraz időszakok, mint ahogyan már tapasztaltuk is a közelmúlt éveiben. (Forrás: Konrad Adenauer Foundation 2014)
6. Ezek a éghajlatváltozás emberi költségei. De vannak gazdasági költségek is.
7. A éghajlatváltozás hátramenetbe kapcsolja a fejlődést - sajnos sok országban ez már most történik. Növeli a szegénységet - ez már most történik. A katasztrófákhoz való alkalmazkodás és az ellenük való biztosítás költségei folyamatosan növekednek mindaddig, ameddig a biztosítás ellehetetlenül - egyszerűen viselnünk kell majd a folyamatosan növekvő költségeket.
8. Azt gondolhatnánk, hogy ezeknek a jövőbeni költségeknek a reális lehetősége elegendő kell legyen ahhoz, hogy motiválja az ellenük való fellépést. De tudjuk, hogy nem így van. A piac itt világosan megbukik.
9. Tudjuk, hogy az országok és a vállalkozások csak akkor lépnek fel a éghajlatváltozás ellen, ha meggyőződnek arról is, hogy ezzel nem kockáztatják elsődleges rövid- és középtávú gazdasági és társadalmi céljaikat – azaz a gazdasági növekedést, a munkahelyteremtést, a szegénység csökkentését, az energiaellátás biztonságát, az élelmiszerbiztonságot és az életminőség javítását.
10. Tudjuk, hogy a legfontosabb döntéseket nem egyedül a környezetvédelmi és éghajlatváltozás-ügyi miniszterek fogják meghozni, hanem együtt a pénzügyminiszterekkel, a gazdasági, energia miniszterekkel, mezőgazdasági miniszterekkel, tervezésért felelős miniszterekkel, és természetesen a magánszektor bevonásával.
11. Ez év decemberében a kormányok összegyűlnek Párizsban, hogy kidolgozzanak egy új egyetemes éghajlat-változási megállapodást, aminek a globális hőmérsékletemelkedést 2 C fok alatt kell tartania.

12. Úton e cél felé, két héttel ezelőtt Genfben elértünk egy mérföldkövet, ahol több mint 190 nemzet részvételével sikeresen előkészítették a 2015. évi megállapodás tárgyalási alapját képező szöveget, amely tartalmazza valamennyi ország nézeteit és aggályait. Még nagyon sok munka maradt hátra a következő 10 hónapra, mivel a tárgyalások alapját képező szöveg sok, nehéz és megoldatlan kérdést tartalmaz.

2. rész (A éghajlatvédelmi fellépés gazdasági racionáléja)

13. Az ENSZ főtitkára azért hívott össze egy éghajlatváltozási csúcstalálkozót New Yorkban, 2014. Szeptemberében, hogy bemutassa az éghajlatvédelmi fellépés gazdasági racionáléját. Összehozta a kormányok, az üzleti világ, a pénzügyi világ és a civil társadalom vezetőit, hogy bemutassa, hogy az éghajlatváltozás elleni fellépés nem csak összhangban áll az országok alapvető gazdasági és társadalmi céljaival, hanem támogathatja is azokat.

14. Ezt alátámasztotta a csúcstalálkozón bemutatott új nagy jelentés, ami arra a következtetésre jutott, hogy a kormányok és a vállalkozások egyszerre növelhetik gazdaságukat és csökkenthetik a széndioxid-kibocsátásaikat. A Gazdasági és Éghajlati Globális Bizottság (Global Commission on the Economy and Climate) jelentését kormányfők, pénzügyminiszterek és a vállalkozások, a pénzügyek és a gazdaság vezetőinek egy csoportja készítette el.

15. A jelentés bemutatja, hogy az országok miként érhetnek el nagyobb gazdasági növekedést, hozhatnak létre munkahelyeket és csökkenthetik a szegénységet, biztosíthatják lakosaik élelmezését és nyújthatnak nekik energiaszolgáltatásokat, csökkenthetik a légszennyeződés okozta elhalálózást, és építhetnek élhető és gazdasági szempontból versenyképes városokat **egyidejűleg** az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével.

16. Ami a legfontosabb azonban, hogy a jelentés meggyőzően bizonyítja, hogy miként léphetünk túl a sokak által felvetett hamis dilemmán, nevezetesen, hogy választanunk kell a gazdasági növekedés és a éghajlatváltozás elleni fellépés között.

3. rész (Ágazati lehetőségek Magyarországon)

17. A gazdasági és éghajlati célok együttes elérése nem csak megvalósítható, azok megvalósítása folyamatban van számos országban különféle ágazatokban. Dániától Costa Ricáig napról napra egyre több a való világból vett sikertörténet jelenik meg. Meg kell ragadnunk ezeket a lehetőségeket, hogy a nemzeti gazdaságokat erős, alacsony és a végén Netto nulls

széndioxid-kibocsátású pályára tereljük. Például: Dánia kötelezettséget vállalt arra, hogy 2050-re fosszilisüzemanyag-mentes gazdaságot hoz létre, és a kibocsátásoktól leválasztott gazdasági növekedést mozdítja elő; és ez még csak a kezdet. Costa Rica, ami egy közepes jövedelmű fejlődő ország ugyanezt 2021-ig kívánja elérni.

18. Szeretnék három példát felhozni, ahol Magyarországnak hatalmas növekedési lehetőségei vannak.

19. Energiahatékonyság -

A magyar gazdaság energiaintenzitása szerényen csökkent 2005 óta (10%), és bár vannak energiahatékonysági intézkedések, sokkal többet is meg lehetne tenni. Egy tanulmány szerint a családi házak és hagyományos többemeletes épületek éves energiafogyasztása 40 %-kal csökkenthető lenne

Magyarországon - azaz ennek megfelelő mennyiségű magyar erőművekben elégetett fűtőanyagot lehetne megtakarítani egyszerűen az energiahatékonysági felújítások megvalósításával.

(<http://www.renewableenergyworld.com/rea/blog/post/2014/07/energy-efficiency-making-it-visible>)

20. Megújuló energia -

A szél, nap és más megújuló technológiák gyors elfogadása szerte a világon átalakítja a piacokat és az üzleti modelleket, miközben egyszerre hoz létre lehetőségeket és kihívásokat az ellátási láncban. 2020-ra az Európai Unióban felhasznált összes energia 20%-át megújuló forrásokból kell majd előállítani.

Amellett, hogy ezek az energiaforrások nem bocsájtanak ki széndioxidot, az is fontos tény, hogy nation segíthetnek az energiafüggetlenség elérésében.

Magyarországon 2010 óta nem volt észrevehető növekedés a megújuló energiák részarányában, és egyre valószínűtlenebbnek látszik, hogy Magyarország a jelenlegi 8,1%-os részarányát 13%-ra tudná növelni, amit 2020-ra elvállalt. Természetesen a hagyományos nukleáris és földgázforrásokba történő beruházások sokkal nehezebbé teszik a megújuló energiába és energiahatékonyságba való beruházásokhoz szükséges erőforrások előteremtését.

21. Közlekedés, szállítás -

Magyarországon a szállításból, közlekedésből adódó kibocsátások enyhén csökkenő tendenciát mutatnak 2005 óta, azonban részarányuk Magyarország összkibocsátásában 17 %-ra nőtt (forrás: Ecologic Institute, Country report Hungary 2014), ami rámutat ennek az ágazatnak a jövőbeni fontosságára.

A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (IAEA) szerint, a fenntartható, PPP

alacsony széndioxid kibocsátású közlekedésre való átállás az évszázad közepére a kormányoknak, a vállalatoknak és a magánszemélyeknek összesen akár 70 trillió dollárt is megtakaríthat.

4. rész (a pénzügypolitikai keret szerepe Magyarországon)

22. Ezek az ágazati példák nem egyediek. Azt mutatják, hogy lehetséges az országok alapvető gazdasági céljait elérni a kibocsátások csökkentésével egyidejűleg. De arra is rámutatnak, hogy erős politikai elkötelezettségre van szükség ehhez - nem csak nemzeti szinten, hanem a régiókban és a városokban is.
23. Az éghajlatváltozással és a kapcsolódó kérdésekkel kapcsolatos vita a közéletben nem annyira elterjedt Magyarországon, mint sok más európai országban, és ez különösen kihat a pénzügyi befektetőknek az alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való átállás támogatásában játszott potenciális szerepére.
24. Minden erőforrást – az államit és a magánt, a belföldit és a nemzetközit – fel kell szabadítani és át kell irányítani az alacsony széndioxid kibocsátású pályán eredményeket hozó a hosszú távú beruházások felé.
25. A éghajlatbarát növekedés eléréséhez magas szintű beruházásokra van szükség - ami azt jelenti, hogy meg kell teremteni a magánszektor finanszírozásának feltételeit.
 - Azt jelenti, hogy ösztönözni kell az innovációt a technológiákban és az üzleti modellekben - ami a piacok liberalizációját, valamint a kutatás-fejlesztési ráfordítások növelését jelenti.
 - És jelenti a fiskális politika reformját, hogy több bevételt biztosítson a széndioxid- és a környezeti adókból, és csökkentse a fosszilis üzemanyagok támogatását.

5. rész (A befektetők elvárásai és az új éghajlati megállapodás)

26. Olyan beruházásokról van szó, amelyek megváltoztatják a jövőt. A főtitkár éghajlati csúcstalálkozójáról kiemelkedő egyik legfontosabb gazdasági meglátás a befektetők várakozásai megváltoztatásának fontossága volt.
27. Amikor a befektetők kockázattal szembesülnek, a tőke költsége emelkedik, és a befektetők fedezni igyekezni tétjeiket. Ez történik itt most Magyarországon is és szerte a világon. A befektetők nem tudják, hogy az országok komolyan veszik-e az éghajlatváltozás elleni fellépést, vagy a valóságban megelégszenek azzal, hogy hagyják a nagy széndioxid-kibocsátású

vállalkozások szokás szerinti vitelét a jövőben is, mindazzal a kockázattal, amit ez magával von.

28. Ha csökkenteni akarjuk a tőke költségét, és új beruházási hullámot szeretnénk elindítani, teljesen egyértelművé kell tennünk a befektetők számára, hogy a jövő az alacsony széndioxid-kibocsátásé.
29. Sok vállalat és befektető látja ezt. Miközben készültem erre az előadásra, elolvastam Richard Branson, a Virgin Csoport alapítója, és Paul Pollman, a Unilever elnök-vezérigazgatója CNN-en közzétett cikkét, aminek a címe egyszerűen „Küzdj az éghajlatváltozás ellen és csinálj pénzt”. Ők vették a **lapot** és nagyon remélem, hogy sokan mások is, többek között azok is, akik itt ülnek a közönség soraiban.
30. Miközben az ilyen vállalati vezetők vállalkozói víziója nagyon fontos, nyilvánvaló, hogy nem elég.
31. Ezért annyira fontos, hogy az év végén Párizsban összejöjjön az ambiciózus éghajlatváltozási megállapodás. Ez félreérthetetlen jelzést ad a világ vállalkozásai és befektetői számára, hogy a globális gazdaság egyirányba indul - az üvegházhatású gázok fokozatos csökkentése és végül megszüntetése felé.
32. Ebben az értelemben az Egyesült Nemzetek Éghajlatváltozási Keretegyezménye aláíró felei konferenciájának XXI. ülése, a párizsi **UNFCCC elfogadandó egyezmény egyike a legerőteljesebb globális gazdaságpolitikáknak, amit csak el tudunk fogadni.**
33. Mert a világnak van választása. Folytathatja a magas széndioxid kibocsátású növekedés pályáját mindazokkal a költségekkel és kockázatokkal, amikről tudjuk, hogy azzal együtt járnak.
34. Vagy választhatja az okos, éghajlatbarát növekedés pályáját biztosítva az energiát mindenkinek, az élelmiszert mindenkinek, olyan tisztább városokat, amikben élhetünk és olyan jövőt a gyerekeink számára, aminek az örökül hagyására büszkék lehetünk.
35. Richard Branson és Paul Polman és az ő úgynevezett vállalatok „B Csapata” már választottak. Azt kérik a kormányoktól Párizsban decemberben, hogy rövidtávú kibocsátást csökkentési céljaik mellett értsenek egyet az egyértelmű, a hosszú távú nulla nettó kibocsátás céljában az évszázad közepére, biztosítva, hogy a világ átlagosan 2C fokos felmelegedés alatt maradjon.
36. Ez egy olyan döntés, aminek a meghozatalával nem késlekedhetünk. Most kell meghozni. Én örömmel várom, hogy az itt, ezen az események résztvevő nagyra becsült társaság is meghozza ezt a döntést.

Köszönöm a figyelmüket.